

60 jaar IEA

De International Ergonomics Association (IEA) is de koepel van ergonomieverenigingen in de wereld. In 2019 bestaat de IEA 60 jaar. In dit artikel wordt in vogelvlucht een beeld geschetst van de geschiedenis en de huidige status van de IEA. Wie meer wil weten van de geschiedenis kan terecht in twee boeken. In 2000 werd het eerste deel van de IEA-geschiedenis gepubliceerd, dat de jaren tot 1985 beschrijft. In het kader van de viering van de zestigste verjaardag wordt dit jaar het tweede deel van de geschiedenis van de IEA als boek uitgegeven. Dat beslaat de jaren 1985-2018.

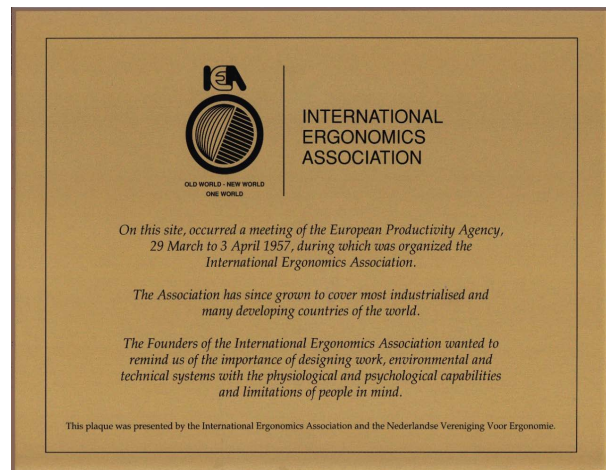
Ernst Koningsveld

Ontstaan van de IEA

In de nasleep van de Marshall-hulp, die na de Tweede Wereldoorlog de Europese economie weer op gang moest krijgen, ontstond in 1953 'The European Productivity Agency' (EPA). Dat startte het 'Fitting the task to the worker' project, waarbinnen mensen die actief waren in de ergonomie elkaar vonden. In het Verenigd Koninkrijk was al in 1949 The Ergonomics Research Society opgericht, en, hoewel die society internationaal gericht was, ging er een stimulans van uit naar andere landen om daar ook tot de oprichting van ergonomieverenigingen over te gaan. In 1957 organiseerde het EPA een seminar in het gebouw van het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde, in Leiden. Hier werd besloten om de haalbaarheid van een internationale ergonomievereniging te verkennen. Dit leidde tot de oprichting van de International Ergonomics Association in 1959.

In 1961 werd in Stockholm het eerste wereldcongres gehouden. Het programmaboekje is bewaard gebleven; in overeenstemming met hoe het toen toeging is het geheel in drie talen uitgevoerd: Engels, Frans, Duits. Zelfs toen ik in 1978 voor het eerst een IEA Council Meeting bijwoonde, werd de hele vergadering in die drie talen vertaald, en dat met maar zeventien deelnemers. Gelukkig is sinds midden jaren tachtig Engels de vaste voertaal. De driejaarlijkse wereldcongressen waren langere tijd voor de buitenwereld de vrijwel enig zichtbare activiteit; minder zichtbaar was dat bestuursleden wel degelijk op allerlei plaatsen initiatieven namen of ondersteunden en probeerden het belang van ergonomie uit te dragen. Dat leidde vooral tot groei van het aantal leden, maar ook tot bekendheid.

In 1967 werd de structuur van de IEA omgezet van een vereniging van individuele leden naar een koepel van

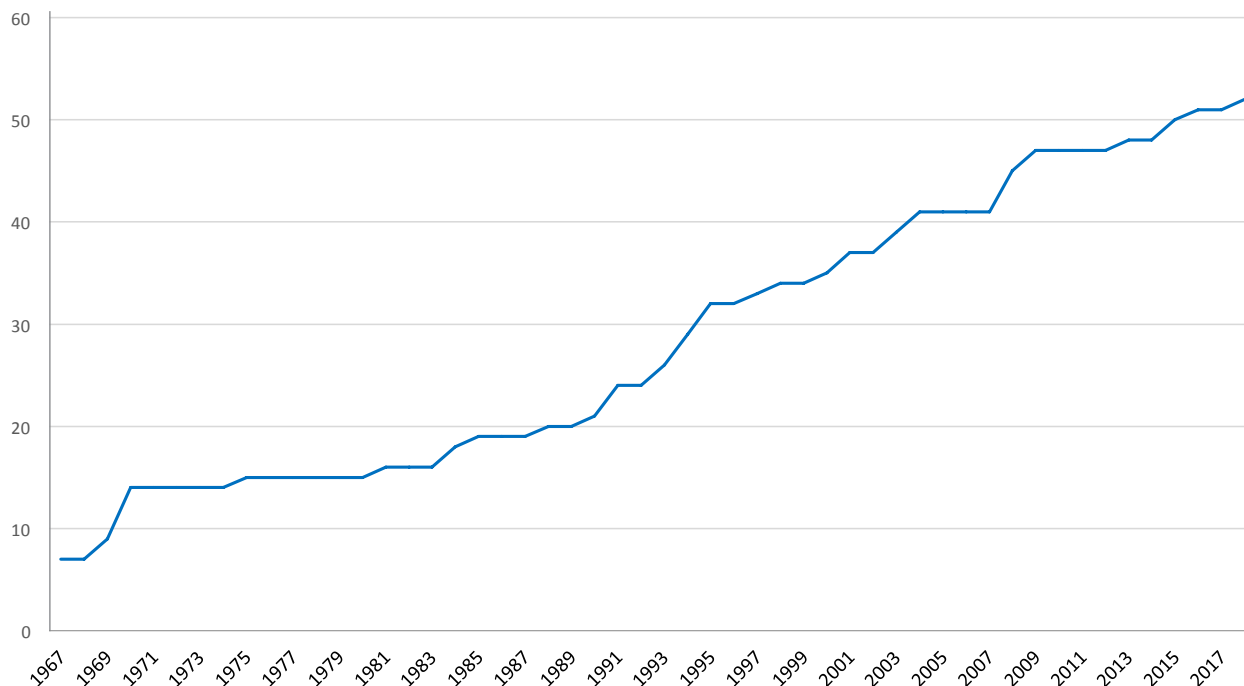
Afbeelding 1. Deze plaquette, die de oprichting van de IEA herdenkt, heeft vele jaren daar aan de muur van het NIPG-gebouw aan de Wassenaarseweg 58 in Leiden gehangen. Helaas wordt het gebouw momenteel verbouwd tot woonappartementen en is de plaquette, tenminste voorlopig, niet meer daar te vinden.

ergonomieverenigingen, de zogenoemde Federated Societies. De eerste verenigingen die lid waren, kwamen uit Duitsland, Frankrijk¹, Italië, Japan, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en de USA.

Een van de activiteiten uit die vroege periode is een overzicht van opleidingen in de wereld. In de jaren tachtig was het een enorme klus om alle gegevens (via post) te verzamelen. De gedrukte publicatie was natuurlijk al verouderd op het moment van verschijnen, en dan was de distributie van zo'n boekje natuurlijk ook nog een heel lastig iets; in onze wereld van internet nauwelijks meer denkbaar.

¹ In feite was het de Franstalige ergonomie vereniging Société d'Ergonomie de Langue Française (SELF).

Aantal Federated Societies dat lid is van de IEA (ultimo 2018)

Afbeelding 2. Groei van het aantal leden van de IEA.

Groei

De IEA speelde een wezenlijke rol bij het bevorderen van het oprichten van landelijke verenigingen voor ergonomie. Wanneer een vereniging ten minste dertig individuele leden heeft en statuten die in lijn zijn met de IEA vereisten, kan zo'n vereniging het lidmaatschap aanvragen. Vooral in de twee decennia rond de eeuwwisseling is de toename van het aantal leden groot geweest (afbeelding 2).

Op dit moment zijn er 52 verenigingen in de IEA verbonden. Hoewel een landkaart met landen die nu gedekt worden door een Federated Society natuurlijk een vertekend beeld geeft van de werkelijke verbreiding van het vakgebied, is die hier toch ter illustratie opgenomen (afbeelding 3, pagina 28).

Er zijn twee andere lidmaatschapscategorieën binnen de IEA-statuten, overigens zonder stemrecht. *Affiliated Societies* zijn verenigingen binnen het vakgebied die aan veel, maar niet aan alle vereisten van het gewone lidmaatschap voldoen. Vaak zie je dat die na enkele jaren gewoon lid worden. De tweede categorie zijn de *IEA Networks*; dat zijn koepels van meestal regionaal verbonden verenigingen, een niveau tussen IEA en de *Federated Societies*. *Human Factors NL* is bijvoorbeeld aangesloten bij de *Federation of European Ergonomics Societies*, FEES. Andere IEA-netwerken zijn: *La Unión Latinoamericana de Ergonomía (ULAERGO)*, *The South East Asian Network of Ergonomics Societies (SEANES)*

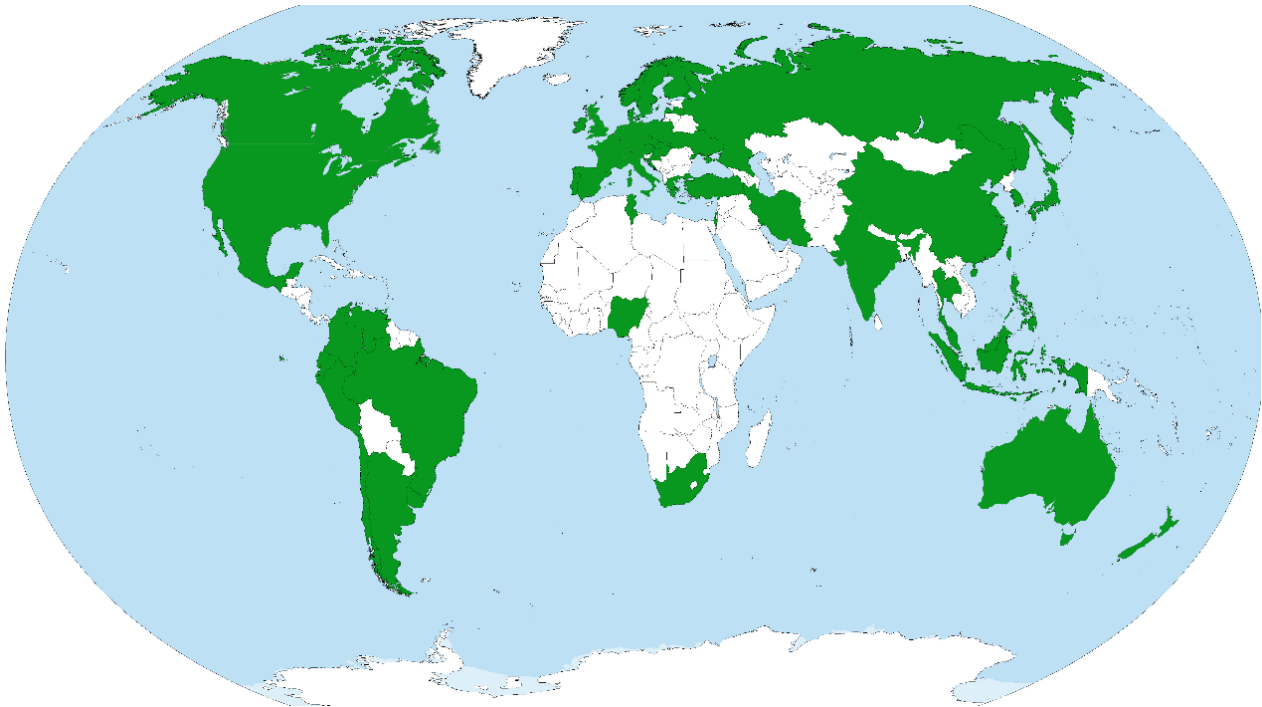
en *ErgoAfrica*. Een BRICS-netwerk (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid Afrika) zal naar verwachting binnenkort aansluiten. De *Networks* organiseren eigen activiteiten en zijn vaak ook opgericht om op regionaal niveau politieke druk uit te oefenen.

Sinds een jaar of tien wordt in alle communicatie het begrip *Human Factors* vrijwel altijd samen met *Ergonomics* gebezigd, met als afkorting EHF of HFE. Maar er is geen draagvlak om dit ook in de naam van de IEA te doen, omdat de naam te lang zou worden en de bekende afkorting IEA niet meer dekkend zou zijn. Belangrijk is het te beseffen dat er buiten de kring van de IEA nog heel veel aan ergonomie en human factors wordt gedaan, vaak zonder die begrippen te hanteren. Schattingen lopen uiteen dat er twee tot vijf keer zo veel vakgenoten zijn zowel buiten als binnen de IEA. De grenzen van de vakgebieden zijn niet zo duidelijk.

Hoewel sommigen zich ergeren aan 'niet vakgenoten' die zich op 'onze terreinen' bezig houden, vinden anderen het juist fantastisch dat er zoveel wordt gedaan om te bereiken dat mensen veilig, gezond en productief werk hebben en in goede omstandigheden met goed ontworpen producten kunnen leven.

Huidige situatie

De IEA is sinds 2017 juridisch gevestigd in Geneve; lange tijd was Zürich de juridische basis, maar dat kanton eiste dat alle jaarstukken in het Duits

Afbeelding 3. Landen (in groen) waarin een ergonomievereniging actief is die lid is van de IEA.

gedeponeerd werden; in Geneve mag dat gewoon in het Engels. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie 'Officers', die telkens voor drie jaar worden gekozen: President, Vice-President Secretary-General, Vice-President Treasurer. De President mag maximaal één termijn zitten. Hij of zij vormt een Executive Committee (EC) van circa acht leden, waarin naast de drie Officers mensen met een specifieke portefeuille zitten, zoals 'International Development', 'Professional Standard and Education'; de website laat de huidige situatie zien. Voor continuïteit zit de Past President ook in de EC, met als speciale portefeuille de Awards. De functie 'Director' is een eis van Geneve: er moet in het dagelijks bestuur iemand met de Zwitserse nationaliteit zitting hebben. Sinds twee jaar is er ook een ambtelijk secretaris in deeltijd.

Het besluitvormende bestuur, de Council, bestaat uit vertegenwoordigers van de aangesloten leden; afhankelijk van de grootte van de vereniging hebben die één tot maximaal drie vertegenwoordigers. Elk jaar komt de Council telkens op een andere plaats bijeen, gewoonlijk in aansluiting op een grotere regionale conferentie. De Council Meeting duurt twee dagen en behandelt de plannen en verslagen. In jaren waarin het wereldcongres wordt gehouden zitten er in zo'n Council Meeting wel tachtig mensen bij elkaar, de andere jaren is dat vaak maar zo'n veertig.

Onder verschillende portefeuilles vallen commissies van vrijwilligers die actief zijn in het ontwikkelen en uitwisselen van kennis, ervaringen, ideeën en

procedures. De Technical Committees zijn inhoudelijk actief op deelterreinen van de ergonomie; deelname daarin is voor alle leden van Federated Societies mogelijk (zie www.iea.cc/about/technical.php).

Activiteiten en aandachtspunten

De meest zichtbare activiteit van de IEA vormen nog altijd de driejaarlijkse wereldcongressen. Ze worden zes jaar tevoren door de Council toegewezen aan een Federated Society. Vanaf dat moment heeft die de leiding van de organisatie en draagt ook de financiële risico's. In Nederland werden twee IEA-congressen gehouden: in 1973 in Amsterdam en in 2006 in Maastricht. Beide waren erg succesvol, wat helaas niet altijd lukt. In 2015 in Melbourne viel de opkomst van deelnemers tegen, en werd het congres met verlies afgesloten. In 2018 was het congres in Florence met 1600 deelnemers een groot succes. Het volgende IEA-congres is in 2021 in Vancouver. In 2024 is het in Korea; het plan is dat op Jeju Island (ten zuiden van het vasteland) te houden, maar de ervaring leert dat voorgenomen locaties binnen een land in de loop der jaren nog wel eens veranderen.

Lange tijd was het onderwerp Industrially Developing Countries een van de belangrijkste aandachtspunten van de IEA. Bestuursleden reisden wat af om in allerlei ontwikkelingslanden initiatieven te ondersteunen en bijvoorbeeld onderwijs van de grond te krijgen. Met hulp van de International Labour Organization zijn in dat kader toegankelijke publicaties gemaakt met veel zeer praktische adviezen, vaak als eenvoudige

tekeningen uitgevoerd: Ergonomic Checkpoints, Ergonomic Checkpoints in Agriculture en Ergonomic Checkpoints in Health Care.

De IEA heeft initiatieven van Federated Societies om te komen tot certificering van ergonomen altijd gestimuleerd, maar daarin zelf nauwelijks een rol gespeeld. Inmiddels heeft de IEA vereisten voor goede certificeringssystemen opgesteld, op basis daarvan kan een formele erkenning door de IEA van een certificeringssysteem worden aangevraagd. Na toetsing of een systeem aan de vereisten voldoet, volgt een 'IEA endorsement'. CREE, het Europese systeem, waar Nederland in meedoet, is IEA Endorsed. Andere landen/regio's met certificeringen van ergonomen zijn: Australië, Brazilië, Canada, Japan, Mexico, Nieuw Zeeland, het Verenigd Koninkrijk², de USA en Zuid Afrika.

Een eigen initiatief van IEA was EQUID, een standaard voor Ergonomics Quality In Design. In de kern is dit een systeem dat, mits stap voor stap gevolgd, leidt tot borging van ergonomische kwaliteit in ontwerpprocessen. De stapsgewijze aanpak lijkt in zijn opzet op de serie ISO 9000-normen voor Quality Management Systems. EQUID is klaar, gepubliceerd, en daarmee lijkt de rol van IEA afgerond. De vraag is echter of dat genoeg is om grootschalig gebruik te bereiken.

IEA wil ook graag een rol spelen in het bevorderen van kwalitatief goed onderwijs op verschillende niveaus. In de praktijk blijkt dit erg ingewikkeld. Landen hebben verschillende culturele waarden, onderwijsinstellingen moeten al aan zoveel, vaak plaatselijke eisen voldoen en zitten dan helemaal niet te wachten op nog weer meer eisen. Een nieuwe poging om een min of meer compleet overzicht te maken van opleidingen is niet van de grond gekomen omdat het erg veel werk is en sommigen vinden dat je op internet alles toch wel kan vinden.

De toekomst

In 2010 nam Jan Dul, die in de jaren ervoor het Development Committee had geleid, het initiatief tot een toekomstverkenning. Er werd een Task Force Future of Ergonomics opgericht onder zijn leiding. Doel was om één of meer strategieën voor te stellen voor het vakgebied ergonomie in het algemeen en voor de IEA in het bijzonder, om daarmee de toekomst van het vakgebied succesvol te borgen.

Dat leidde in 2012 tot een van de meest gelezen publicaties in ons vakgebied (Dul et al., 2012). Er is op deze plaats geen ruimte om hier diep op in te gaan,

² Het verenigd Koninkrijk doet mee in CREE, maar heeft daarnaast een eigen nationaal systeem van certificering.

maar ieder die zijn vak als ergonoom serieus neemt moet het gelezen hebben. Het geeft een beeld van hoe het vakgebied zich door de tijd ontwikkelde, met 'ups' en 'downs'. Het artikel stelt dat de implementatie van de strategie de gezamenlijke verantwoordelijkheid is van individuele ergonomen, lokale verenigingen en de IEA. Het gepresenteerde plan is bedoeld als inspiratie (geen voorgedetermineerd traject) om de toekomst richting te geven binnen ieders context. Bij de transitie van NVvE en ReN naar Human Factors NL is uitdrukkelijk rekening gehouden met deze toekomstvisie. Het bijsturen van een grote internationale associatie als de IEA blijkt in de praktijk lastig, maar langzaam gaat ook de IEA de bocht mee in die visie.

60 jaar

Op het moment waarop dit artikel wordt geschreven (november 2018) zijn er nog geen concrete plannen voor de viering van de zestigste verjaardag. Duidelijk is dat in de Aziatische cultuur 60 jaar een belangrijke mijlpaal is; dat is ook de reden dat het tweede boek over de geschiedenis in dit lustrumjaar zal verschijnen. Omdat er geen IEA-wereldcongres is, is er geen voor de hand liggende plaats voor de viering van de verjaardag en voor de openbaarmaking van dit boek. Waarschijnlijk zal op te minste elk continent een viering plaatsvinden, wellicht ook op het aanstaande congres van HFNL in november 2019. Het feit dat IEA in Nederland is 'geconcentreerd', is daar wel een extra reden voor.

Referenties

- Anon. *Ergonomic checkpoints: Practical and easy-to-implement solutions for improving safety, health and working conditions*. Second edition. ISBN: 978-92-2-122666-6, ILO: Geneva, 2010. Te downloaden van: www.iea.cc/project/recent.html.
- Anon. *Ergonomic checkpoints for Health Care Work*. IEA Press, 2017. ISBN 978-0-9976041-1-5. Te downloaden van de home page www.iea.cc.
- Dul, J. et al. A strategy for human factors/ergonomics: Developing the discipline and profession. *Ergonomics*, 2012;55(4):377-95. Het hele rapport is te downloaden: www.iea.cc/project/recent.html.
- Koningsveld, E.A.P. (ed). *History of the International Ergonomics Association 1985-2018*. IEA Press, 2019 (in voorbereiding).
- Nael, M. et al. *EQUID Design Process Guidelines - Requirements for ergonomic quality management in the design process for products and services*; Version 2.0. IEA Press, 2008. ISBN 978-0-9976041-0-8. Te downloaden van de home page www.iea.cc.
- Kuirinka, I. (ed.). *History of the International Ergonomics Association: The First Quarter of a Century*. IEA Press, 2000. Te downloaden van de home page www.iea.cc.

Over de auteur

Ir. Ernst A.P. Koningsveld Eur.Erg.
Gepensioneerd ergonoom; personal coach voor competentie ontwikkeling en loopbaandoelen
ernst@competentzijn.nl